

Edrych ar sut rydyn ni'n cadw plant a phobl ifanc yn ddiogel ym Mhowys

Arolygiad ar y Cyd o Drefniadau Amddiffyn Plant

Hydref 2023

Helo

Mae Arolygiaeth Gofal Cymru yn gwirio ac yn arolygu gwasanaethau. Rydyn ni'n gwneud yn siŵr bod gwasanaethau'n gwneud y pethau iawn yn y ffyrdd iawn. Gallwn weithredu os nad ydyn nhw.

Ym mis Hydref 2023, fe wnaethom wirio sut mae gwasanaethau ym Mhowys yn cadw plant yn ddiogel.

Fe wnaethom wirio'r canlynol:

- beth maen nhw'n ei wneud i ddelio â chamdriniaeth ac esgeulustod
- sut maen nhw'n asesu, cynllunio a gwneud penderfyniadau i gadw plant yn ddiogel
- pa mor dda y mae arweinwyr a rheolwyr yn gweithio
- sut mae gwasanaethau'n gweithio gyda' i gilydd

Pwy wnaeth gymryd rhan?

Cawsom gymorth gan:

- Arolygiaeth Cwnstabiliaeth Ei Fawrhydi a Gwasanaethau Tân ac Achub
- Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru
- Estyn

Fe wnaethom arolygu:

- Bwrdd Iechyd Addysgu Powys
- Gwasanaethau awdurdodau lleol — gwasanaethau plant, ysgolion a mwy
- Heddlu Dyfed Powys

Beth wnaethon ni

Fe wnaethon ni gynnal grwpiau ffocws.

Buom yn siarad â phlant am eu gofal a'u cymorth.

Fe wnaethon ni siarad â staff a gweithwyr proffesiynol.

Fe wnaethon ni anfon arolygon allan.

Fe wnaethon ni wirio cofnodion 16 o blant.

Fe wnaethon ni ymweld ag ysgolion, gan gynnwys ysgol arbennig.

Fe wnaethon ni edrych ar dystiolaeth.

Fe wnaethom ni siarad â sefydliadau a grwpiau.

Fe wnaethom arsylwi cynadleddau amddiffyn plant a sut mae staff yn gweithio.

Rhai o'n prif ganfyddiadau

Cymorth ac amddiffyniad

Mae llawer o staff a gweithwyr proffesiynol medrus. Maent yn gweithio gyda'i gilydd, yn gweithredu'n gyflym ac yn gwybod sut i gadw plant a phobl ifanc yn ddiogel.

Gweithio gyda'n gilydd

Mae gwasanaethau a sefydliadau'n cydweithio'n dda ac yn deall yr hyn mae'n rhaid iddyn nhw ei wneud i gadw plant yn ddiogel.

Cyfarfodydd amddiffyn plant

Mae gweithwyr proffesiynol o bob rhan o wasanaethau a sefydliadau yn mynychu'r cyfarfodydd hyn ac yn rhannu gwybodaeth i gadw plant yn ddiogel.

Bwrdd Diogelu Rhanbarthol Canolbarth a Gorllewin Cymru

Mae'r Bwrdd Diogelu hwn yn cwmpasu ardal fawr ond maen nhw'n dda am rannu gwybodaeth ac adnoddau. Maen nhw'n rhoi arweiniad ac yn helpu gweithwyr proffesiynol i ddeall sut i nodi risgiau, gwneud atgyfeiriadau ac amddiffyn plant.

Ysgolion

Mae ysgolion ar draws Powys yn gweithio'n dda gyda llawer o wasanaethau eraill i gefnogi plant.

Arweinyddiaeth

Mae uwch arweinwyr a rheolwyr yn gadarnhaol ac yn cefnogi'r gweithlu. Maen nhw'n gweithio fel tîm ac yn rhoi diogelwch plant a'u hanghenion wrth wraidd eu gwaith.

Pwysau ar wasanaethau

Mae angen cymorth gan wasanaethau ar fwy o blant a theuluoedd.

Rhannu gwybodaeth a gwneud atgyfeiriadau

Mae gweithwyr proffesiynol a staff sy'n gweithio ar draws gwasanaethau yn rhannu gwybodaeth yn y ffyrdd cywir. Maen nhw'n gwneud yr atgyfeiriadau cywir fel bod plant yn cael y gefnogaeth gywir.

Ond mae gwasanaethau'n defnyddio systemau gwahanol ac mae hynny'n gallu gwneud rhannu gwybodaeth yn anoddach.

Mae gweithwyr proffesiynol a staff ar draws Powys yn deall sut mae camdriniaeth, esgeulustod a niwed yn effeithio ar blant.

Maen nhw'n:

- rhoi plant yn gyntaf ym mhopeth a wnânt
- gwybod sut i nodi risgiau a gweithredu
- cydweithio'n dda â gwasanaethau eraill
- meddu ar ddull cadarnhaol o ddysgu a datblygu sgiliau
- sicrhau bod gwybodaeth a chofnodion yn gywir ac yn gyfredol
- rhannu gwybodaeth a rhoi gwybod am bryderon yn y ffyrdd cywir
- camu i mewn yn gynnar i gefnogi plant a theuluoedd
- gwranddo ar blant a phobl ifanc a'u cynnwys nhw mewn penderfyniadau
- atal plant rhag ymwneud â phobl anniogel neu droseddu
- mynychu cyfarfodydd strategaeth a chynadleddau amddiffyn plant
- cymryd rhan mewn paneli, grwpiau a fforymau.

Recriwtio a chadw staff

Mae dod o hyd i staff yn her ac nid oes digon o weithwyr cymdeithasol.

Mae gwasanaethau wedi bod yn llenwi'r bwlch gyda gweithwyr asiantaeth sy'n ddrud. Mae gwasanaethau nawr yn dechrau recriwtio staff mwy parhaol.

Rhai o'r pwyntiau da y gwnaethon ni eu canfod

Bwrdd Iechyd Addysgu Powys

Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio'n dda gyda gwasanaethau eraill. Mae ganddyn nhw lawer o staff sydd wedi'u hyfforddi'n dda sy'n gwybod sut i nodi risg a chadw plant yn ddiogel.

Maen nhw yn:

- sicrhau bod meddygon, nyrsys a gweithwyr proffesiynol eraill yn deall amddiffyn plant
- gwirio cofnodion a sicrhau bod plant yn ddiogel pan fyddant yn cynnal archwiliadau meddygol
- sicrhau bod cofnodion meddygol yn gywir, yn gyfredol ac yn cynnwys gwybodaeth am gefndir, diwylliant ac iaith plentyn
- gwrando ar blant a phobl ifanc
- sicrhau bod staff yn yr Unedau Mân Anafiadau yn gwybod sut i nodi p'un a yw plentyn mewn perygl
- mynychu cyfarfodydd diogelu a chyfarfodydd eraill
- sicrhau bod plant â phrofiad gofal yn ddiogel a bod staff yn deall y risgiau maen nhw'n eu hwynebu
- gwirio p'un a yw plentyn ar y gofrestr amddiffyn plant
- sicrhau bod plant yn ddiogel os yw eu rhieni'n cael cymorth gan wasanaethau iechyd meddwl
- cynnwys CAMHS (Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed) sy'n gweithio gydag ysgolion a gwasanaethau eraill
- amddiffyn plant nad ydynt wedi eu geni
- gweithio gyda gwasanaethau ar draws siroedd eraill
- gwirio ansawdd eu gwaith a gweithredu i wella

Mae nyrsys ysgol ac ymwelwyr iechyd:

- yn cael gwybod os yw plentyn yn mynd i'r Unedau Mân Anafiadau
- yn cynnal asesiad iechyd os yw enw'r plentyn yn cael ei roi ar y gofrestr amddiffyn plant
- yn rhoi cyngor a chefnogaeth i bobl ifanc drwy system negeseuon testun o'r enw CHAT

Tîm diogelu

Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd wedi buddsoddi mewn tîm diogelu sy'n:

- gwirio atgyfeiriadau
- rhoi cyngor i staff os ydyn nhw'n credu bod plentyn mewn perygl
- rhoi cymorth a hyfforddiant i staff

Ym mhob ysgol y gwnaethom ni ymweld â nhw, roedd y disgyblion yn teimlo'n hapus, yn ddiogel a'u bod nhw'n cael eu clywed.

Ysgolion ac addysg

Mae cadw plant a phobl ifanc yn ddiogel yn flaenoriaeth fawr i bob gwasanaeth addysg.

Maen nhw yn:

- camu i'r adwy yn gyflym pan fyddan nhw'n credu bod plentyn mewn perygl
- gwybod sut i gadw plant yn ddiogel
- gwybod sut i nodi materion yn gyflym a chefnogi teuluoedd
- sicrhau bod plant yn gwybod pa mor bwysig yw perthnasoedd iach a diogel, gan gynnwys ar-lein
- gwrando ar blant a phobl ifanc
- cefnogi iechyd a lles plant
- gweithio gyda gwasanaethau eraill gan gynnwys gwasanaethau iechyd a gwasanaethau plant
- gwybod sut i rannu gwybodaeth a herio penderfyniadau
- cynnwys Arweinwyr Diogelu Dynodedig
- cael cefnogaeth gan swyddogion addysg
- cynnwys Cynorthwywyr Cymorth Llythrennedd Emosiynol (ELSA) i gefnogi llesiant
- mynychu cynadleddau amddiffyn plant, cyfarfodydd diogelu a fforymau eraill
- cynnwys arweinwyr a rheolwyr cryf sy'n deall eu rolau a'u cyfrifoldebau
- hyfforddi staff i ddeall sut i nodi risgiau a chadw plant yn ddiogel
- rhoi hyfforddiant diogelu i Lywodraethwyr

Heddlu Dyfed Powys

Mae gan yr heddlu systemau da sy'n eu helpu i nodi pan fydd plentyn mewn perygl fel eu bod nhw'n ei gyrraedd yn gyflym ac yn ei amddiffyn.

Maen nhw yn:

- ymchwilio pan fyddant yn credu bod plentyn mewn perygl
- gwybod sut i asesu risg a gwneud y penderfyniadau cywir
- cadw cofnodion a gwybodaeth arall yn gyfredol ac yn gywir
- siarad ac yn gwrando ar blant a phobl ifanc
- gweithio'n dda a rhannu gwybodaeth gyda gwasanaethau eraill
- meddu ar systemau i rybuddio staff pan fydd plentyn ar y gofrestr amddiffyn plant
- cynnwys staff arbenigol sy'n gwirio cofnodion ac yn gallu gweld pan fydd plant mewn perygl o gael eu cam-drin, eu masnachu neu eu hecsbloetio
- cynnwys atebwyr galwadau sy'n gwybod sut i asesu risg a sicrhau bod yr heddlu'n cyrraedd plant sy'n agored i niwed yn gyflym
- cynnwys arweinwyr sy'n deall eu rôl a'u cyfrifoldebau
- hyfforddi staff i wybod sut i wneud penderfyniadau gwybodus
- mynd i gyfarfodydd diogelu gyda gwasanaethau eraill
- cefnogi lles eu staff

Mae trinwyr galwadau yn gwybod sut i nodi pan fydd plentyn mewn perygl ac yn sicrhau bod yr heddlu'n cyrraedd yn gyflym.

Er bod nifer yr atgyfeiriadau wedi cynyddu, nid oes gan y Gwasanaethau Plant restrau aros.

Gwasanaethau Plant

Mae gan wasanaethau plant staff sydd wedi'u hyfforddi'n dda sy'n gwybod sut i adnabod risgiau a chadw plant yn ddiogel.

Maen nhw yn:

- camu i'r adwy yn gynnar a chefnogi teuluoedd
- gwirio atgyfeiriadau a gweithredu'n gyflym
- gweithio gydag ysgolion, gwasanaethau eraill a sefydliadau cymunedol
- gweithio gyda theuluoedd a chymunedau i gadw plant yn ddiogel
- cynnwys swyddogion llesiant sy'n helpu i ddarparu cynlluniau gofal a chymorth
- cynnal asesiadau a sicrhau bod plant yn cael y lefel gywir o gymorth
- sicrhau bod y wybodaeth yn gyfredol ac yn gywir
- sicrhau bod cynlluniau gofal a chymorth yn cynnwys profiad bywyd y plentyn
- rhannu gwybodaeth gyda rhieni fel eu bod nhw'n deall pam mae penderfyniadau'n cael eu gwneud a beth sydd angen digwydd
- cynnwys arweinwyr sy'n deall eu rolau a'u cyfrifoldebau
- cynnwys rheolwyr ar gael i gefnogi lles staff
- cynnwys Swyddogion Adolygu Annibynnol (IROs) sy'n sicrhau bod plant yn cael y cymorth cywir
- rhoi hyfforddiant a chyfleoedd i staff rannu arfer da
- mynychu cyfarfodydd diogelu gyda gwasanaethau eraill
- gwirio ansawdd eu gwaith a gweithredu i wella

Ei wneud yn well ar gyfer y dyfodol

Dyma rai ffyrdd rydyn ni'n credu y gall gwasanaethau wella:

➔ Rhannu gwybodaeth am ganlyniadau atgyfeiriadau yn well.

➔ Siarad â phlant a phobl ifanc a'u cynnwys yn fwy.

➔ Gweithiwr Cymdeithasol fel eu bod nhw'n cael cyfleoedd i siarad am eu profiad.

➔ Gwneud yn siŵr bod cofnodion yn cynnwys gwybodaeth am bob rhan o fywyd plentyn — ethnigrwydd, crefydd ac iaith.

➔ Cymryd camau i recriwtio a chadw staff ar draws yr holl wasanaethau, gan gynnwys staff sy'n siarad Cymraeg.

➔ Sicrhau bod pawb yn gwybod y risgiau mae plant yn eu hwynebu yn eu hardal.

➔ Gwneud yn siŵr bod plant ar y gofrestr amddiffyn plant yn cael amser ar eu pen eu hunain gyda'u Gweithiwr Cymdeithasol fel bod ganddynt gyfleoedd i siarad am eu profiad.

➔ Gwneud yn siŵr bod cynlluniau gofal a chymorth yn cael eu gwirio a'u diweddarau'n rheolaidd.

➔ Sicrhau bod pob plentyn yn ddiogel, gan gynnwys y rhai sy'n cael eu haddysgu gartref.

➔ Gwneud yn siŵr bod plant yn gallu cael gofal a chymorth yn y Gymraeg.

➔ Sicrhau bod pob aelod o staff yn cael cyfleoedd i hyfforddi a datblygu sgiliau.

➔ Sicrhau bod pob system TG yn gallu cysylltu a rhannu gwybodaeth yn well.

➔ Sicrhau bod cynlluniau amddiffyn gofal a chymorth yn rhoi'r plentyn yn gyntaf ac yn cael canlyniadau clir.

➔ Gwneud yn siŵr bod ysgolion yn cael gwybod os yw plentyn wedi dioddef cam-drin domestig fel y gallant ei gefnogi'n well.

➔ Pan fydd plentyn ar goll o ofal, gwneud yn siŵr bod gwybodaeth yn cael ei chofnodi a'i rhannu yn y ffyrdd cywir.

Mae rhannu gwybodaeth ar yr adeg iawn, yn y ffyrdd cywir yn gwneud gwahaniaeth mawr!

Y camau nesaf

Rydym ni wedi ysgrifennu at yr holl wasanaethau dan sylw i egluro'r hyn y daethom ni o hyd iddo a'r hyn mae'n rhaid iddyn nhw ei wneud. Byddant yn rhoi gwybod i ni sut maen nhw'n bwriadu gwella eu gwaith.

Byddwn yn arolygu gwasanaethau eto yn y dyfodol.

Diolch am ddarllen hwn.

Gallwch ddarllen yr adroddiad llawn yma:

arolygiaethgofal.cymru/adolygiad-ar-y-cyd-gan-arolygiaethau-o-drefniadau-amddiffyn-plant-jicpa-powys-2023

Edrych ar sut rydyn ni'n cadw plant a phobl ifanc yn ddiogel ym Mhowys
ISBN 978-1-83577-514-1

